

Kansen creëren door samenwerken

In krimpregio Zuidoost-Brabant is de afgelopen jaren een bijzonder intensieve samenwerking opgebouwd tussen basisscholenstichting PRODAS en pabo Hogeschool de Kempel. Uitgangspunt van deze samenwerking is een gedeelde visie op goed eigentijds onderwijs en de rol die ict daarin kan spelen.

Wie als kleine hogeschool wil blijven bestaan en onderwijs van hoge kwaliteit wil blijven leveren, moet wel samenwerken... Wij doen bijna niet anders: met andere hogescholen en zelfstandige pabo's, met organisaties in deze regio die leren een warm hart toedragen, en natuurlijk met alle schoolbesturen waar onze studenten stage gaan lopen of een baan hopen te vinden. De samenwerking met PRODAS springt daar bovenuit, die is bijzonder innig. We vinden elkaar op onze visies op goed onderwijs, die liggen dicht bij elkaar', vertelt Taeke van den Akker, voorzitter van het College van Bestuur van de Kempel. Jacqueline Ketelaar, voorzitter van de Raad van Bestuur van PRODAS licht toe: 'Wij willen onze leerlingen uitdagend onderwijs bieden dat nieuwsgierig, onderzoekend en creatief maakt en stimuleert tot samenwerken. 1ct en media krijgen bij ons een belangrijke plaats, niet als leuke losse gadgets, maar ten dienste van de verdieping en verbreding van het onderwijs.' Taeke: 'Bij de Kempel zien we graag dat kinderen betrokken raken bij vraagstukken en dan zelf gaan oplossen, uitdenken, maken en onderzoeken - met hoofd, hart en handen. De taak van [aanstaande] leraren is daarbij om de verwondering en de onderzoekende houding van kinderen te voeden en te stimuleren. Technologie kan daar een goede rol in spelen.' Jacqueline: 'Wij doen er veel aan om te zorgen dat onze leerkrachten op de hoogte blijven van de ontwikkelingen op het gebied van ict, zodat ze die kunnen inzetten bij het geven van uitdagend onderwijs. Maar er is ons ook veel aan gelegen dat pabo-studenten hierin geschoold worden, zodat ze als stagiaire of als startende leerkracht frisse nieuwe ideeën de school binnenbrengen. Samenwerken met de pabo de Kempel is dus een logische stap.'

Aan de slag

Op bestuurdersniveau waren PRODAS en de Kempel het al snel eens over de noodzaak en de meerwaarde van samenwerken. Het balletje ging echt goed aan het rollen toen Tessa van Zadelhoff, projectleider onderwijsinnovatie bij PRODAS en Frank Coenders, docent ict & media bij de Kempel, besloten om niet eerst uitgebreid te praten over onderwijsinnovatie en 21e-eeuwse vaardigheden, maar gewoon samen aan de slag te gaan, op verschillende fronten:

- Studenten vanuit de ict-minor en het keuzeblok 'Science Technology Engineering Arts & Mathematics [STEAM]' van de Kempel werden aan het werk gezet om lesideeën te ontwikkelen voor PRODAS-scholen;
- Er kwam een PRODAS-Ontdekklab waar Frank met zijn studenten een bijdrage aan leverde;
- Een gezamenlijke onderzoeksaanvraag is ingediend over eigentijds woordenschatonderwijs met behulp van technologie, ook voor asielzoekerskinderen;
- Een studiereis naar Estland is georganiseerd - waar ze heel ver zijn in het integreren van ict in het onderwijs;
- Er zijn voorzichtige ideeën voor een gezamenlijk boek.

Zelf ervaren, voorbij de modellen en de schema's

Frank vertelt: 'Wij willen kinderen onderzoekend en ontwerpend laten leren. Als ik daar een presentatie over geef, vinden leerkrachten en studenten dat leuk en interessant, maar het blijkt niet altijd eenvoudig

om dat in de dagelijkse praktijk goed in te passen. Om hen er echt bij te betrekken, voorbij de modellen en de schema's alleen, moet je leerkrachten ook zelf zo aan het werk zetten. Zelf onderzoeken, zelf maken, zelf de verwondering en de trots laten voelen, zelf de fout in laten gaan en laten bedenken hoe het beter kan. Dan worden ze in het hart geraakt, dat blijft ze bij. Ik ben ervan overtuigd dat een leerkracht die dit emotionele proces zelf doorlopen heeft, dat beter in praktijk kan brengen met kinderen, veel beter dan na het bijwonen van een presentatie of het lezen van artikelen over dit onderwerp.'

Tessa: 'Als je als leerkracht op deze manier met onderwijs durft bezig te zijn, merk je niet alleen wat dat doet met de motivatie en betrokkenheid van kinderen, maar ook met je eigen energie. Want wees eens eerlijk: Wie krijgt er nou energie van het voorlezen van een methode? Niemand toch? Als je dat durft los te laten en samen met je leerlingen onderwijs gaat ontwerpen, voel je die energie wel weer.' Frank vult aan: 'We pleiten er niet voor om alléén maar zo te werken, het is een van vele didactische die een leerkracht zou moeten beheersen, naast bijvoorbeeld het geven van directe instructie.'

Make It-dag

Het Ontdekklab van PRODAS is opgezet om leerkrachten de kans te geven met hun leerlingen allerlei soorten nieuwe technologie te komen uitproberen. 'Dat werkt prima', vertelt Tessa, 'maar we wilden het nog actiever en grootschaliger aanpakken, zodat meer kinderen, meer leerkrachten en meer studenten tegelijk aan de slag konden. Daarom organiseerden we in januari een 'Make It'-dag in het gebouw van de Kempel. We lieten studenten leuke actieve maak-lessen bedenken. 's Ochtends kwamen 350 basisschoolkinderen workshops volgen: Italiaanse bouwwerken maken van spaghetti en spekjes, zelf dj spelen, een robot programmeren, of je vriendje programmeren alsof hij een robot is, 3D-printen, lasersnijden, bibberbeesten maken, werken met elektriciteit-geleide inkt, foto's maken vanuit een weerballon, en zo waren er 40 in totaal. Het was een geweldig succes, sommige groepjes kinderen waren na afloop niet weg te krijgen...'

Frank: 'Voor onze studenten was het ook heel bijzonder om rechtstreeks te ervaren hoe leuk kinderen het vinden om zo bezig te zijn, ontdekken, uitproberen, verbeteren. Het gaat er bij dit soort onderzoekend onderwijs niet om of iets goed of fout is; het gaat om de verwondering: 'Wat gebeurt er nu? En waarom?' Een leraar is vaak te snel geneigd om te helpen als iets niet goed gaat, dat geldt ook voor onze studenten. Het komt er juist op aan om de juiste vragen te stellen; geen toetsende vragen, maar vragen die een kind helpen nadenken: 'Wat vind je ervan? Hoe komt het dat het anders wordt dan je bedoelde, denk je? Wat zou je daaraan kunnen doen? Hoe kun je dat aanpakken?'

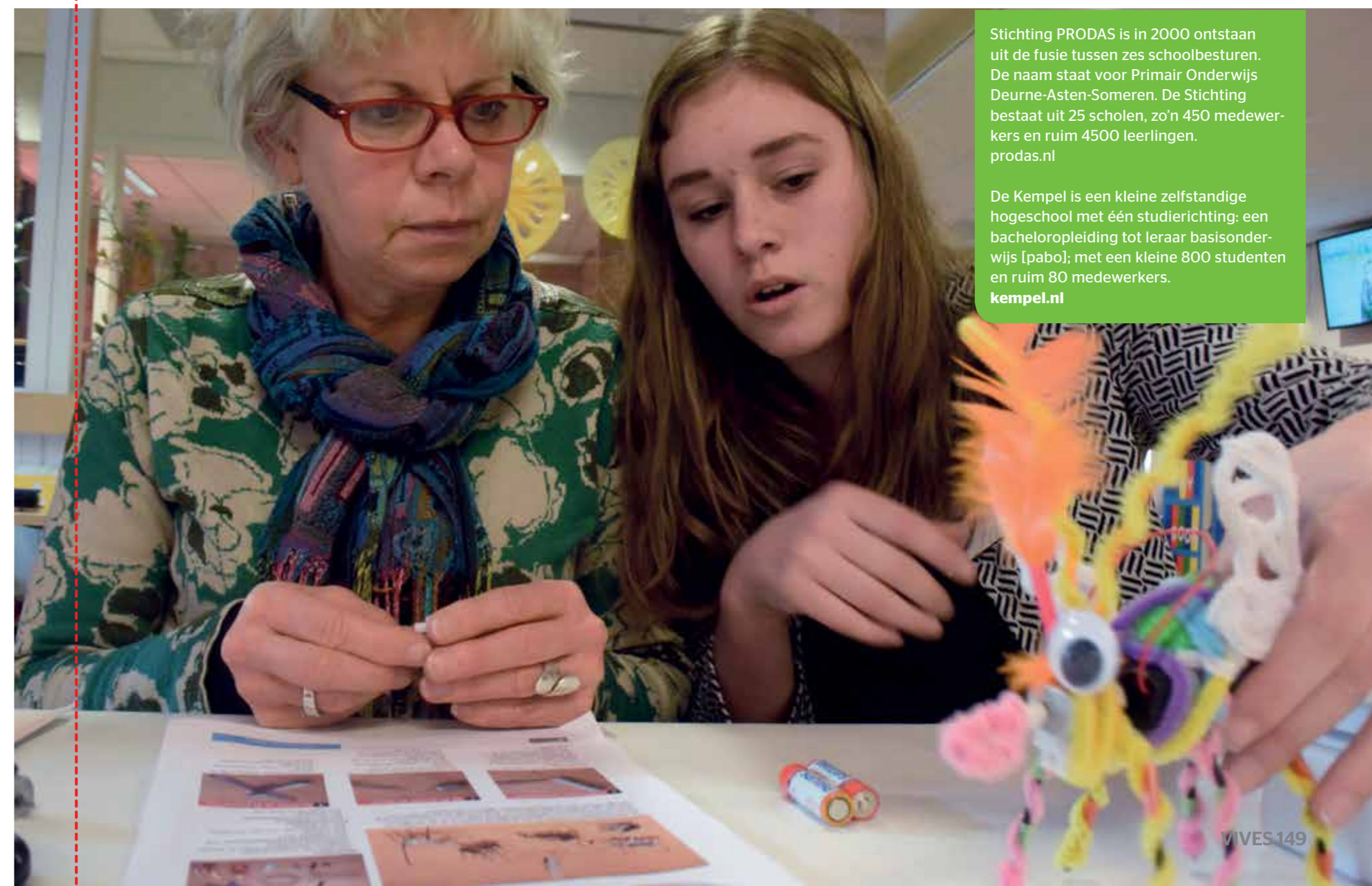
Zulke vragen stellen en verder je handen op je rug houden, is een essentiële leraar-competentie, die eigenlijk alleen in de praktijk is te leren.' Tessa: 'In de middag herhaalden de studenten dezelfde workshops met 150 leerkrachten. Zij hadden wat meer tijd nodig dan de kinderen om over hun eerste aarzeling en schroom heen te durven stappen. Maar wie het aandurfde om zelf te gaan maken in plaats van alleen te kijken en te luisteren, raakte al snel in een vergelijkbare enthousiaste concentratie als de kinderen eerder op de dag. Ook hier emotie-vol leren: leren met verwondering, plezier, trots. De lesideeën van de studenten kunnen leerkrachten later gebruiken in hun eigen klas.' ■

het gaat er niet om of iets goed of fout is; het gaat om de verwondering

Tips voor het welslagen van een dergelijke samenwerking:

- Een goed plan hebben
- Niet te groot beginnen
- Zorgen voor successen en succesjes, en die samen vieren
- Weten waarom je dit doet: niet om de ict of media op zich, maar om de nieuwe kennis en technologieën in te kunnen zetten voor een hoger doel: uitdagend onderwijs

Stichting PRODAS is in 2000 ontstaan uit de fusie tussen zes schoolbesturen. De naam staat voor Primair Onderwijs Deurne-Asten-Someren. De Stichting bestaat uit 25 scholen, zo'n 450 medewerkers en ruim 4500 leerlingen. prodas.nl

De Kempel is een kleine zelfstandige hogeschool met één studierichting: een bacheloropleiding tot leraar basisonderwijs [pabo]; met een kleine 800 studenten en ruim 80 medewerkers. kempel.nl